

Mahaingurua

Patricia Highsmith-en misoginia

Nerea Azurmendi

Gizonezkoari dagokion patologia omen da misoginia. Misogini sintomarik onartzen duen emakumeak berehala bota dezake bere burua elkartasunaren zirkulua mugatzen duen marraren bestaldera: emakumea emakumearentzat otso... Ezin esan misoginia denik Patricia Highsmith-en ezaugarririk nabarmenena; baina, deskuidoan, *Ipuintxo misoginoak* izendatu zituen emakumezko pertsonaiei eskainitako bere ipuinak. Ugarte bakarti batera eraman ohi den liburua aukeratzekotan, ez nuke Highsmith-en hau eramango; laburregia da, nire gustorako. Hitz gutxitan emakume batek idatzitako libururen bat aipatzekotan, ordea, hauxe bera hautatuko nuke berriro, adierazgarria iruditzen bait zait Patricia Highsmith-ek hartu duen joera bere sexuarenganako. Lehenik, idazle; ondoren, emakume. Kontzientzia zorrotzegia dutenen moduan, gehiegikeriara ere iristen da Highsmith "garbitasuna"ren izenean, sexukidetasunaren edo beste edozein kideatasunen aitzakian jasan daitekeen txantaila ez erortzeko obsesio horretan. Guztira, halere, emakume idazleak emakumeei buruz idazterakoan dituen arazoetako asko planteiatzen ditu, eta, irtenbide positiborik aurkitzen ez duenez, sute purifikatzailean kiskaltzen ditu bere pertsonaiak eta, bide batez, pertsonaiok sortu dizkioten kontraesanak. Gizon bat leunagoa izango litzateke, epaimahaian eseriko balitz...

1921ean jaio zen Patricia Highsmith, Texas-en. Estatu "matxista", gizakume guztiahaldunaren mitoa landu eta laztandu duen lurra. Baina ez dirudi bere misoginia hemendik datorrik: sei urte zituela New York-era joan, eta ez bait zuen Texas-eko petrolio-putzuetatik gehiago edan. New York-en hazi zen, eta 16 urte zituela hartu zuen bere biziko erabakirik sendoena. Emakumetasuna finkatzear dagoen adinean erabaki zuen, oren gainetik, idazle izatera iritsiko zela. 28 urterekin eman zuen argitara bere lehen nobela, *Ezezagunak tren berean*. Maisu-lana, Hitchcock-ek izen bereko filme arrakastatsu bihurtu zuena. Erabakiaren egune-tik pasatako hamabi urteak ez ziren alferrik joan. Hau izan zen jenero bereko nobela-katea luzearen hasiera. Nobela beltza, poli-ziakoa..., honelako azpijenerotan lerrokatu izan dituzte Patrizia Highsmith-en obrak, liburuen azalaren azpian askoz gehiago bada-go ere. Odolik gabeko biolentzia lantzen du Patricia Highsmith-ek, eta, biolentzia bera baino gehiago, suspentsea. Idazkeraren errekurtsuak erraztasunez menperatzen dituenek, eta gizasemeon sentimendu altuenganako konfidantza eskasa duela kontutan har-turik, ezin aurkitu irakurlea berak nahi duen puntura eramateko bide baligarriagorik. Non aurkitu hilketa on bat baino amu era-kargarriagorik?

Bere nobela baten izenburuak dienez, *Deep water*, sakoneko gatazka itsaso gardenean, sentimendurik nahasienak eta patologia-rik arriskutsuenak bizimodu burges eta lasaiaren azpian. Emakumea izan ohi da eraikuntza klasiko honen zutabeetako bat, eta Patricia Highsmith zorrotzak ezin hori ahaztu. Batez ere, eraikun-tza osoa horren aitzakian altxatu baldin badu... Emakumezkoak izaten dira, gehienetan, gatazka guztien arrazoi instigatzaileak. Eva-ren mito berpiztua, odolik gabeko hiltzaile garbiak, gizez-koak kriminalizatzen dituzten panpina itxuraz friboloak. Edo, bestela, onartzen ez duten egoerari irteerarik ezin aurkitu, eta etsi egiten dutenak.

Gainerako lanetan emakumezko eta gizezkoak dosi norma-letan elkartzen baditu, *Ipuintxo misoginoak*-en emakumezkoak di-ra, hasieratik amaierara, protagonista bakarrak. Ipuinik luzeenak, hamar orrialdetxo; guztira, hamazazpi pertsonaia, hamazazpi este-reotipo: ona, harzuloetako emakume alaia, kaskarina, nobelagilea, dantzaria, gaixoa, artista, erdimailako etxeandrea, emaztea edo emagalduta autorizatua, haurgilea, ohe-tresna mugikorra, amagina-reba isila, biktima, ebanjelizatzailea, perfekzionista...

Lerro gutxitan, gupidarik gabeko karikaturak marrazten ditu ipuintxo hauetan zehar, eta, bere ohitura jarraituz, heriotza izaten da gehienetan arazoei ematen dien irtenbidea. Feminista batek baino gehiagok ere sentitua izango du Highsmith berarekin beste horekin beste egiteko tentaldia... Ezinezkoa gertatzen zaio Patricia Highsmith-i inguruan ikusten dituen hauek bezalako emakumeekin identifikatzea, eta desegin egiten ditu, bere lumaren ahalmena ironia garratzez kargatuz. Emakumeek emakumezko pertsonaiak asmatzean sortzen den konfliktuari aurkitu dion irtenbidea, ihesa izan da. Ihesa, eta aholku bat: "pertsonaia hauek negatiboan marraztu ditut, argazki bat izango balitz bezala, molde baten moduan. Argazkiaren positiboarekin eta moldearen kanpoko aldearekin, beste zerbait egin daiteke..."

Gauza guztien gainera idazle izan nahi zuen emakumeak 54 urterekin idatzi zituen ipuin hauek. 70etik gora ditu gaur egun, eta hilketa garbiak asmatzen jarraitzen du, basetxe batean, bere katuekin, azenarioak landatuz, bakardadean, bere seme bakarrarekin, Ripley, paperezko detektibearekin.

N.A.

LA MISOGINIA DE PATRICIA HIGHSMITH

LA MISOGYNIE DE PATRICIA HIGHSMITH

En esta nota breve se alude a la misoginia de la novelista americana Patricia Highsmith, a partir del texto desarrollado por la misma en su "Cuentos misóginos". En esta obra, en que los protagonistas son exclusivamente mujeres, se suceden caricaturas femeninas dibujadas sin piedad, mujeres cuyo drama interior o social halla su desenlace en la muerte. Highsmith observa que se trata de una obra en negativo, donde el positivo fotográfico o simplemente la cara exterior del molde podrían ofrecer otras formas de vida y existencia.

Ce bref exposé fait référence à la misogynie de l'écrivain américain Patricia Highsmith, à partir du texte "Contes misogyne" écrit par elle-même. Dans cette

oeuvre où les protagonistes sont exclusivement des femmes, se succèdent des caricatures féminines décrites sans compassion, des femmes dont leur drame intérieur ou social se termine avec la mort. Highsmith remarque qu'il s'agit d'une oeuvre au négatif, où la photographie en soi, ou tout simplement le côté extérieur du moule, pourrait offrir d'autres formes de vie et d'existence.